

OECD pētījums: Izglītības iestādes Latvijā visiem skolēniem nodrošina vienlīdz labu mācību vides infrastruktūru

Publicēts pirms vairāk nekā 4 gadiem

Publicēts: 08.10.2020.

Izglītības iestādes Latvijā visiem skolēniem nodrošina vienlīdz labu mācību vides infrastruktūru neatkarīgi no skolēnu ģimeņu sociāli ekonomiskā stāvokļa, savukārt skolēnu sasniegumi kompetenču pārbaudījumos ir augstāki klasēs ar lielāku audzēkņu skaitu. Tā secināts Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas PISA 2018 [jaunākajā sējumā “Efektīva politika un sekmīgas skolas”](#).

Jaunākais OECD PISA 2018 rezultātu apkopojums pievēršas tādām tēmām kā izglītībā ieguldītie resursi, izglītības pārvaldība, skolēnu piesaiste un klašu dalīšana grupās. Līdztekus analizētas izglītības iestāžu organizācijas tendences un skolēnu sekmju vērtējumu saistība ar sniegumu un labklājību.

Skolēnu sasniegumi ir augstāki klasēs ar lielāku skolēnu skaitu

Pētījuma dati liecina, ka Latvijā ir zemāks skolēnu skaits klasē (22,5 skolēni) nekā vidēji OECD valstīs (26,1 skolēns). Piemēram, Igaunijā klasē ir 22,6 skolēni, bet Lietuvā – 23,7 (skolēnu skaits PISA 2018 pētījumā iegūts no skolu direktoru aptaujas datiem par skolēnu skaitu valodas mācību stundā klasē, kurā mācās visvairāk piecpadsmit gadus veco skolēnu, Latvijā tā ir 9. klase). Būtiski, ka gan OECD valstīs vidēji, gan Latvijā skolēnu sasniegumi PISA 2018 testā ir augstāki klasēs ar lielāku skolēnu skaitu.

Tāpat pētījums atklāj, ka gan vidēji OECD, gan Latvijā šī sakarība kļūst mazāk izteikta, bet tomēr saglabājas statistiski nozīmīgā

līmenī arī pēc korekcijas uz skolēna un skolas sociālekonomisko statusu, bet Igaunijā pēc šīs korekcijas sakarība vairs nav spēkā. Tātad Igaunijā skolēnu zemākus sasniegumus klasēs ar mazāku skolēnu skaitu pilnībā izskaidro šo klašu skolēnu zemāks ģimenes sociāli ekonomiskais statuss, kamēr Latvijā un arī OECD valstīs kopumā bez ģimenes sociālekonomiskā statusa ir vēl citi faktori, kas samazina izglītības kvalitāti mazajās klasēs.

Pētījumā minētais liecina arī par kādu aspektu, kas Latviju izceļ citu OECD valstu vidū. Tā ir salīdzinoši augstā skolu konkurence ar citām skolām par skolēnu piesaisti. 93,8% Latvijas skolēnu mācās skolās, kuru direktori uzskata, ka sacenšas skolēnu piesaistē ar citām skolām. Vēl vairāk tādu skolēnu ir tikai Ķīnas autonomajos reģionos un Singapūrā. OECD valstīs vidēji šī skolēnu daļa ir 78%. Visbeidzot OECD valstīs vidēji 27% skolēnu mācās skolās, kuru direktori norādīja, ka skolas iespējas nodrošināt mācības ietekmē skolotāju trūkums, kamēr Latvijā tie ir 28%.

Izglītības iestāžu infrastruktūra

Saskaņā ar Latvijas skolu direktoru minēto, salīdzinot 2015. un 2018. gadu, ir uzlabojies skolu infrastruktūras nodrošinājums. Tas Latvijā ir līdzvērtīgs skolām gan ar zemu, gan ar augstu skolēnu sociālekonomisko statusu. Tāpat tas ir arī, piemēram, Igaunijā, turpretī vidēji OECD valstīs skolās ar zemāku sociālekonomisko statusu direktori vērtē savu infrastruktūras nodrošinājumu zemāk, salīdzinot ar skolām ar augstu sociālekonomisko statusu. Vidēji OECD valstīs skolēni, kuri mācās skolās ar augstāku sociālekonomisko statusu, ir vairāk nodrošināti ar telpām, kurās netraucēti pildīt mājasdarbus. Tikai sešas izglītības sistēmas, tostarp Latvija un Igaunija, nodrošina šādas iespējas vairāk skolēniem skolās ar zemu sociālekonomisko statusu.

OECD dati arī liecina, ka 2018. gadā Latvijā 79% skolēnu mācījās izglītības iestādēs, kuru direktori bija pārliecināti, ka interneta darbības ātrums skolā ir pietiekams, savukārt OECD valstīs vidēji tie bija 67,5% skolēni.

Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programma

OECD PISA ir ietekmīgākais starptautiski salīdzinošais pētījums, kurš novērtē skolēnu prasmes un zināšanas matemātikā, lasīšanā un dabaszinātnēs, un salīdzina tās starp OECD dalībvalstīm un partnervalstīm. 2018. gada pētījumā kopumā piedalījās 79 valstis, Latvijā iesaistoties skolēniem no 307 skolām. Latvijas dalība pētījumā ir būtiska izglītības sistēmas kvalitātes līmeņa starptautiskai noteikšanai un turpmākai pilnveidei.

OECD PISA 2018 īstenošana Latvijā notiek sadarbībā ar Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Izglītības pētniecības institūta pētniekiem. Pētījums norisinās Eiropas Sociālā fonda projekta Nr. 8.3.6.1/16/I/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos" ietvaros.

Papildu informācijai

Aivis Majors, projekta komunikācijas koordinators,

Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departaments, 67047925, aivis.majors@izm.gov.lv

<https://www.izm.gov.lv/lv/jaunums/oecd-petijums-izglitibas-iestades-latvija-visiem-skoleniem-nodrosina-vienlidz-labu-macibu-vides-infrastrukturu>